

Europees Waarnemingscentrum
voor drugs en drugsverslaving

Samenvatting

Het ESPAD-verslag van 2007

Gebruik van alcohol en andere drugs onder
scholieren in 35 Europese landen

Mededeling

Deze uitgave is eigendom van het Europees Waarnemingscentrum voor drugs en drugsverslaving (EWDD) en is auteursrechtelijk beschermd. Het EWDD wijst elke verantwoordelijkheid en aansprakelijkheid van de hand voor mogelijke gevolgen die voortvloeien uit het gebruik van de gegevens uit dit document. De inhoud van deze uitgave geeft niet noodzakelijkerwijs de standpunten weer van de partners van het EWDD, van de lidstaten van de EU of van de instellingen of agentschappen van de Europese Unie of de Europese Gemeenschappen.

Op internet is via de Europaserver (<http://europa.eu>) veel aanvullende informatie over de Europese Unie beschikbaar.

Deze samenvatting is beschikbaar in het Bulgaars, Spaans, Tsjechisch, Deens, Duits, Ests, Grieks, Engels, Frans, Italiaans, Lets, Litouws, Hongaars, Nederlands, Pools, Portugees, Roemeens, Slowaaks, Sloveens, Fins, Zweeds, Turks en Noors. Alle vertalingen zijn volledig verzorgd door het Vertaalbureau voor de organen van de Europese Unie. Bibliografische gegevens bevinden zich aan het eind van deze uitgave.

Luxemburg: Bureau voor officiële publicaties der Europese Gemeenschappen, 2009

ISBN 978-92-9168-366-6

© Europees Waarnemingscentrum voor drugs en drugsverslaving, 2009

Overname is toegestaan mits de bron wordt vermeld.

Printed in Spain

GEDRUKT OP CHLOORVRIJ GEBLEEKT PAPIER

Inhoudsopgave

Voorwoord	4
Samenvatting	5
Methodologie en kwaliteit van de gegevens	5
Sigaretten	5
Alcohol	6
Illegale drugs	9
Overige middelen	10
Slotopmerkingen	10
Kerncijfers over drugsgebruik	14

Auteurs:

Björn Hibell, Zweedse Raad voor informatie over alcohol en andere drugs (CAN), Stockholm, Zweden.
Ulf Guttormsson, Zweedse Raad voor informatie over alcohol en andere drugs (CAN), Stockholm, Zweden.
Salme Ahlström, Alcohol- en Drugsonderzoek, STAKES, Helsinki, Finland.
Olga Balakireva, Instituut voor Economie en Prognoses, NASU, Kiev, Oekraïne.
Thoroddur Bjarnason, Faculteit Sociale Wetenschappen en Rechten, Universiteit van Akureyri, IJsland.
Anna Kokkevi, Universitair Onderzoeksinstituut Mentale Gezondheid, Athene, Griekenland.
Ludwig Kraus, IFT Institut für Therapieforschung, München, Duitsland.

Bibliografische gegevens van het volledige verslag:

Hibell, B., Guttormsson, U., Ahlström, S., Balakireva, O., Bjarnason, T., Kokkevi, A. en Kraus, L. (2009), The 2007 ESPAD report. Substance use among students in 35 European countries, Zweedse Raad voor informatie over alcohol en andere drugs, Stockholm, Zweden.

U kunt op <http://www.espad.org> lezen hoe u het volledige verslag kunt ontvangen.

Voorwoord

Met genoegen presenteren wij een samenvatting van de onderzoeksresultaten van de Europese studie naar de consumptie van alcohol en andere drugs op school (ESPAD) van 2007. Om een zo breed mogelijke verspreiding in Europa mogelijk te maken, is de samenvatting in 23 talen vertaald. Deze dient als aanvulling op het volledige Engelstalige verslag.

Deze meertalige samenvatting is tot stand gekomen dankzij de samenwerking tussen het EWDD (Europees Waarnemingscentrum voor Drugs en Drugsverslaving) en ESPAD. Onze gemeenschappelijke doelstelling is driedelig: ten eerste, het toegankelijker maken van de informatie en kennis die het ESPAD-project oplevert over het gebruik van alcohol en andere drugs onder scholieren; ten tweede, het verbeteren van de beschikbaarheid, kwaliteit en vergelijkbaarheid van ESPAD-enquêtegegevens; en ten derde, het verkrijgen van een zo groot mogelijk analytisch inzicht op grond van de gegevens die op dit gebied beschikbaar zijn.

De taak van het EWDD is het verzamelen, analyseren en verspreiden van feitelijke, objectieve, betrouwbare en vergelijkbare informatie over de drugssituatie in Europa. Door de belangrijke informatie die het ESPAD-project oplevert, kan de situatie van jongeren in Europa in kaart worden gebracht. Het project zorgt voor een gemeenschappelijke aanpak in het verzamelen van informatie over het gebruik van alcohol en drugs onder 15- en 16-jarige scholieren in Europa en maakt het mogelijk om ontwikkelingen over een langere periode te onderzoeken.

Het werk van het ESPAD-project zou niet mogelijk zijn geweest zonder de royale steun van de Zweedse regering, het Swedish National Institute of Public Health en de Pompidou Group. We willen ook graag van de gelegenheid gebruikmaken om alle gouvernementele en niet-gouvernementele partners in ESPAD-landen te bedanken voor hun bijdrage aan de financiering, gegevensverzameling, analyse en verspreiding van dit belangrijke werk.

Wolfgang Götz, directeur EWDD

Björn Hibell, ESPAD-coördinator

Samenvatting

Het belangrijkste doel van de Europese studie naar het gebruik van alcohol en andere drugs onder scholieren (ESPAD) is het verzamelen van vergelijkbare gegevens over alcohol- en drugsgebruik onder 15- en 16-jarige Europese scholieren, om trendmatige ontwikkelingen te volgen, zowel binnen de afzonderlijke landen als van de landen in hun onderlinge samenhang. Tot nu toe zijn er binnen het ESPAD-project vier enquêteronden geweest. De eerste enquête werd in 1995 in 26 landen uitgevoerd, terwijl in 2007 in 35 landen gegevens zijn verzameld. Deze samenvatting presenteert de belangrijkste resultaten uit de enquête van 2007, alsmede conclusies met betrekking tot langetermijntontwikkelingen. In een van de inleidende paragrafen wordt in het kort iets over de methodologie verteld.

Aan de basis van dit samenwerkingsproject staan de onafhankelijke onderzoeksteams in de deelnemende landen. Aan de ESPAD-gegevensverzameling van 2007 hebben meer dan 100 000 scholieren uit de volgende landen deelgenomen: Armenië, Oostenrijk, België (Vlaanderen), Bulgarije, Kroatië, Cyprus, Tsjechië, Denemarken, Estland, de Faeröer, Finland, Frankrijk, Duitsland (zeven deelstaten), Griekenland, Hongarije, IJsland, Ierland, het eiland Man, Italië, Letland, Litouwen, Malta, Monaco, Nederland, Noorwegen, Polen, Portugal, Roemenië, Rusland, Slowakije, Slovenië, Zweden, Zwitserland, Oekraïne en het Verenigd Koninkrijk.

Methodologie en kwaliteit van de gegevens

Net als tijdens voorgaande ESPAD-onderzoeken zijn de enquêtes volgens een gestandaardiseerde methodologie en met een gemeenschappelijke vragenlijst uitgevoerd, om ervoor te zorgen dat de gegevens zoveel mogelijk vergelijkbaar zijn. De gegevens werden vooral in het voorjaar van 2007 verzameld en de doelpopulatie bestond uit scholieren die in 1991 zijn geboren en die ten tijde van de gegevensverzameling een gemiddelde leeftijd van 15,8 jaar hadden.

De gegevens werden verzameld door middel van groepsgewijs afgenomen enquêtes. De scholieren vulden de enquêtes anoniem in het klaslokaal in, met leraren of onderzoeksassistenten als onderzoeksleiders. Op twee na zijn de steekproeven

in de klas nationaal representatief. In Duitsland werd de enquête in zeven van de zestien federale staten (deelstaten) gehouden, terwijl de Belgische gegevensverzameling beperkt bleef tot het Nederlandstalige deel (Vlaanderen).

De inhoud van het internationale verslag is gebaseerd op de gestandaardiseerde verslagen en gegevens van de landen die zijn verstrekt door de coördinatoren en de databankbeheerder. Een paar landen hebben kleine problemen van methodologische aard ondervonden, maar deze waren te klein om de vergelijkbaarheid van de cijfers ernstig in gevaar te kunnen brengen en de algemene validiteit van de resultaten wordt voor de meeste landen als hoog beschouwd. Wel was er zonder meer een verschil in de nationale culturele context waarin de scholieren de vragen hebben beantwoord.

De omvang van de steekproef per land lag in de buurt van het aanbevolen aantal van 2 400 of hoger, behalve in de kleinere landen, waar minder, maar wel alle relevante scholieren meededen. Door een combinatie van een kleine bruto steekproef en een hoge schooluitval in Denemarken, is daar echter een netto steekproef ontstaan die te klein was om als volledig representatief, en daardoor volledig vergelijkbaar, te kunnen worden beschouwd.

Voorzichtigheid is geboden bij het interpreteren van kleine verschillen in puntschattingen tussen landen of over een langere periode. Gezien de omvang van de nationale steekproeven en de gebruikte steekproefmethoden geldt echter als vuistregel dat verschillen van meer dan een paar procentpunten toch zonder bezwaar als significant kunnen worden beschouwd.

Sigaretten

In het begin van de enquête worden een paar vragen over het roken van sigaretten gesteld. In de enquête van 2007 gaf gemiddeld 58 % van de scholieren in deelnemende landen te kennen ten minste één keer sigaretten te hebben gerookt en 29 % had in de afgelopen 30 dagen sigaretten gerookt. Twee procent van alle scholieren had gedurende de laatste 30 dagen ten minste een pakje sigaretten per dag gerookt.

De rangordes van landen voor 'ooit'-gebruik en relatief recent gebruik (de laatste 30 dagen) zijn min of meer gelijk. Landen met een hoge prevalentie van sigarettengebruik in de laatste 30 dagen zijn Oostenrijk, Bulgarije, Tsjechië en Letland (40-45 %) en landen met een lage prevalentie zijn Armenië, IJsland, Noorwegen en Portugal (7-19 %). Er is geen duidelijk geografisch patroon te vinden, maar scholieren uit Centraal- en Oost-Europa melden vaak een hoger sigarettengebruik.

In landen waar meer scholieren roken, zijn ook meer scholieren te vinden die melden dat sigaretten gemakkelijk verkrijgbaar zijn. Op landelijk niveau bestaat er ook een verband tussen op jonge leeftijd (13 jaar of jonger) beginnen met roken en een hoog gebruiksniveau in de afgelopen maand. Gemiddeld meldde 7 % van de scholieren vanaf hun dertiende jaar of jonger dagelijks sigaretten te roken. Het dagelijks gebruik van sigaretten op zo'n jonge leeftijd komt het meest voor onder scholieren in Tsjechië, Estland, Letland en Slowakije (prevalentiepercentages van ongeveer 13 %) en het minst onder scholieren in Griekenland en Roemenië (rond 3 %).

Op het niveau van alle landen samen zijn in 2007 de verschillen tussen jongens en meisjes te verwaarlozen wat betreft het roken in de afgelopen 30 dagen. In afzonderlijke landen kunnen zich echter grote verschillen voordoen. In Armenië bijvoorbeeld, was het gebruik bij jongens 16 procentpunten hoger dan bij meisjes; in Monaco, daarentegen, was het gebruik bij meisjes 19 procentpunten hoger dan bij jongens.

In de loop der jaren is een lichte daling in het roken in de laatste 30 dagen te zien: tussen 1995 en 2007 is het totale gemiddelde prevalentiecijfer in ESPAD-landen met vergelijkbare gegevens voor alle vier de enquêteronden, met vier procentpunten gedaald. Indien de vergelijking wordt beperkt tot de periode tussen 1999 en 2007, bedraagt de daling in het relatief recent roken zeven procentpunten. In 1995 was er een klein algemeen verschil tussen jongens en meisjes te zien (4 procentpunten), maar dit verschil was in 2007 verdwenen.

Bij slechts vier landen is de dalende langetermijntrend in het recente roken niet zichtbaar – zij vertonen in 2007 juist een hoger niveau dan in 1995. In deze landen vond de eigenlijke stijging echter al tussen 1995 en 1999 plaats en is de situatie daarna tamelijk stabiel gebleven. Daarom is er in de ESPAD-landen in het algemeen sprake van een dalende trend of ten minste een gestabiliseerde situatie voor het roken in de laatste 30 dagen.

Alcohol

In alle ESPAD-landen heeft ten minste twee derde van de scholieren ten minste een keer in zijn of haar leven alcohol gedronken, waarbij het ESPAD-gemiddelde in de enquête van 2007 dicht bij 90 % ligt. Het gemiddelde voor de laatste 12 maanden en de laatste 30 dagen is respectievelijk 82 en 61 %. Deze cijfers zijn tussen 1995 en 2007 voor prevalenties van het 'ooit'-gebruik en de laatste 12 maanden vrijwel niet veranderd, terwijl de cijfers voor de laatste 30 dagen tot 2003 een stijging vertoonden, voordat ze in 2007, vooral onder jongens, licht daalden. Tussen de laatste twee onderzoeken is er ook een duidelijke daling te zien van het gemiddelde aantal scholieren die in de laatste 30 dagen bier en/of wijn hadden gedronken.

Bovenstaande gemiddelden zijn uiteraard gebaseerd op per land zeer uiteenlopende cijfers. Alcoholgebruik in de laatste 30 dagen werd bijvoorbeeld door 80 % van de scholieren in Oostenrijk en Denemarken (beperkte vergelijkbaarheid) genoemd, maar slechts door 31 % in IJsland en 35 % in Armenië.

De prevalentiecijfers van 'ooit'-gebruik, gebruik in de laatste 12 maanden en gebruik in de laatste 30 dagen zijn voor jongens en meisjes bijna gelijk. Als het echter gaat om hogere frequenties binnen een bepaalde tijd (respectievelijk 40, 20 en 10 keer), is het aandeel van jongens gewoonlijk hoger. Deze hoge frequenties worden voornamelijk genoemd door scholieren in Oostenrijk en Duitsland (zeven deelstaten), terwijl in de Noord-Europese landen Finland, IJsland, Noorwegen en Zweden maar zeer weinig scholieren zo vaak drinken.

De totale hoeveelheid op de laatste drinkdag geconsumeerde alcohol is meestal klein in landen waar scholieren vaak drinken, bijvoorbeeld Griekenland, en de situatie is omgekeerd in landen waar niet vaak wordt gedronken. In de Noord-Europese landen Finland, IJsland, Noorwegen en Zweden is een dergelijk patroon te zien. Er bestaan echter wel uitzonderingen op dit patroon, zoals in Denemarken (beperkte vergelijkbaarheid) en Oostenrijk, waar scholieren zowel hoge frequenties als grote geconsumeerde hoeveelheden opgeven. In de landen met de grootste gemiddelde hoeveelheden, Denemarken (beperkte vergelijkbaarheid) en het eiland Man, is de hoeveelheid die een gemiddelde scholier drinkt ongeveer drie tot vier keer groter dan in landen met de laagste gemiddelde consumptie (Armenië en Cyprus).

In bijna alle landen drinken jongens grotere hoeveelheden dan meisjes. De meest uitgesproken tegengestelde situatie vindt men in IJsland, waar meisjes grotere hoeveelheden vermelden dan jongens. In verreweg de meeste landen is bier de meest gedronken drank onder jongens, terwijl in iets meer dan de helft van de landen sterkedrank het meest wordt gedronken onder meisjes.

In het algemeen is bier de meest geconsumeerde drank, goed voor ongeveer 40 % van de geconsumeerde hoeveelheid (bij 100 % alcohol) op de laatste drinkdag, gevolgd door 30 % voor sterkedrank en 13 % voor wijn. Bier wordt nog meer gedronken door jongens, bij wie ongeveer de helft van de totale consumptie op de laatste drinkdag uit bier bestaat. Meisjes vertonen een gelijkmatiger drinkpatroon, waarbij sterkedrank, met een aandeel van een derde van de totale consumptie, het belangrijkste type alcohol is.

Op nationaal niveau bestaat er een sterke positieve relatie tussen de vermelde alcoholconsumptie op de laatste drinkdag en de mate van dronkenschap die op die dag wordt ervaren. Dus in landen waar scholieren grotere hoeveelheden alcohol zeiden te drinken, maakten ze ook melding van een grotere mate van dronkenschap.

Gemiddeld is de helft van de scholieren ten minste één keer zo dronken geweest, dat dit een wankelende tred, onduidelijk spreken of braken tot gevolg had. Bij 39 % was dit in de laatste 12 maanden gebeurd en bij 18 % in de laatste 30 dagen. Er bestonden binnen de landen verschillen tussen jongens en meisjes in de frequentie van dronkenschap, met in sommige landen hogere cijfers voor jongens en in andere landen voor meisjes, terwijl er gemiddeld op ESPAD-niveau geen sekseverschillen te zien waren.

Landen met veel scholieren die in de laatste 12 maanden dronken zijn geweest, hebben meestal hoge cijfers voor dronkenschap in de laatste 30 dagen. Landen waar veel scholieren melden dat ze zo vaak dronken zijn, zijn Denemarken (beperkte vergelijkbaarheid), het eiland Man, het Verenigd Koninkrijk en Oostenrijk, met percentages van 49 tot 31 % voor dronkenschap in de laatste 30 dagen. Aan het andere eind van de schaal bevinden zich landen als Armenië (2 %) en Cyprus (9 %).

Dronkenschap kan ook gemeten worden door de scholieren te vragen hoe vaak ze bij een gelegenheid vijf of meer consumpties hebben gedronken. Deze manier om 'occasioneel zwaar alcoholgebruik' te meten, laat een enigszins ander patroon zien dan de vraag over dronkenschap. Enkele landen scoren hoog bij beide manieren van meten, zoals Denemarken (beperkte

vergelijkbaarheid), het eiland Man en het Verenigd Koninkrijk. Er zijn echter ook landen waar veel scholieren melding maken van occasioneel zwaar alcoholgebruik in de laatste 30 dagen, terwijl ze nogal laag stonden op de ranglijst voor dronkenschap in dezelfde periode. Dit zijn bijvoorbeeld Malta, Portugal, Estland en Letland.

Gemiddeld meldt 43 % van de scholieren occasioneel zwaar alcoholgebruik in de laatste 30 dagen, en dit komt meer voor bij jongens (47 %) dan bij meisjes (39 %). Deze dominantie van jongens geldt ook voor verreweg de meeste landen. In een paar landen waren de cijfers ongeveer gelijk, maar er zijn ook landen waar occasioneel zwaar alcoholgebruik in de laatste 30 dagen meer door meisjes dan door jongens wordt aangegeven. Het opvallendste voorbeeld is Noorwegen, waar 42 % van de meisjes en 35 % van de jongens hiervan melding maakte.

Gemiddeld is het occasioneel zwaar alcoholgebruik in de laatste 30 dagen tussen 1995 en 1999, maar ook tussen 2003 en 2007, toegenomen. In die laatste periode nam het vooral toe bij meisjes (van 35 naar 42 %). In 1995 was occasioneel zwaar alcoholgebruik gemiddeld veel gebruikelijker bij jongens dan bij meisjes, maar dit verschil is in 2007 aanzienlijk kleiner geworden. Landen met een voortdurend opwaartse trend tussen alle vier de gegevensverzamelingen zijn Kroatië, Tsjechië, Malta, Portugal en Slowakije.

In de recente periode is in meer dan de helft van de landen een stijging waargenomen. De meest uitgesproken toename tussen 2003 en 2007 deed zich voor in Portugal, waar het aandeel van scholieren die occasioneel zwaar alcoholgebruik in de laatste 30 dagen vermelden, van 25 naar 56 % is gestegen (een stijging van 31 procentpunten). Andere landen met grote stijgingen zijn Polen, dat na een daling in 2003 weer bijna op het niveau van 1999 zit (16 procentpunten), Frankrijk (15), Kroatië (14) en Bulgarije (12).

Een aantal scholieren heeft aangegeven dat ze de laatste 12 maanden in verband met hun alcoholgebruik problemen hebben gehad. Gemiddeld antwoordde 15 % dat ze ernstige problemen hadden ondervonden met hun ouders en het percentage was ongeveer gelijk (13 %) voor 'slechte prestaties op school of werk', 'ernstige problemen met vrienden' en 'vechtpartijen'. Landen waar veel scholieren alcoholgerelateerde problemen zeiden te hebben zijn Bulgarije, het eiland Man, het Verenigd Koninkrijk en Letland. Op landelijk niveau bestaat er een positieve correlatie tussen het hebben van problemen en dronkenschap in de laatste 30 dagen.

Overzichtstabel. Resultaten hoofdvariabelen per land. (Percentages, tenzij iets anders is vermeld.) ESPAD 2007.

	Sigarettenconsumptie laatste 30 dagen	Alcoholconsumptie laatste 12 maanden	Dronkenschap laatste 12 maanden	Alcoholvolume (cl 100 %) laatste dag waarop is gedronken	'Ooit'- gebruik cannabis	'Ooit'-gebruik van andere illegale drugs dan cannabis ⁽¹⁾	'Ooit'- gebruik van te inhaleren drugs ⁽²⁾	'Ooit'-gebruik van tranquillizers/ sedativa zonder recept	'Ooit'- gebruik van alcohol in combinatie met pillen ⁽³⁾
Armenië	7	66	8	1.6	3	2	5	0	1
Oostenrijk	45	92	56	5.5	17	11	14	2	12
België (Vlaanderen)	23	83	29	4.3	24	9	8	9	4
Bulgarije	40	83	45	3.5	22	9	3	3	3
Kroatië	38	84	43	5.2	18	4	11	5	8
Cyprus	23	79	18	2.1	5	5	16	7	3
Tsjechië	41	93	48	4.5	45	9	7	9	18
Estland	29	87	42	5.1	26	9	9	7	5
Faeröer	33	..	41	..	6	1	8	3	6
Finland	30	77	45	5.7	8	3	10	7	9
Frankrijk	30	81	36	3.6	31	11	12	15	6
Duitsland (7 deelstaten)	33	91	50	5.1	20	8	11	3	7
Griekenland	22	87	26	3.1	6	5	9	4	3
Hongarije	33	84	42	4.0	13	7	8	9	12
IJsland	16	56	..	4.1	9	5	4	7	4
Ierland	23	78	47	..	20	10	15	3	7
Eiland Man	24	93	61	7.3	34	16	17	7	12
Italië	37	81	27	3.6	23	9	5	10	4
Letland	41	89	45	..	18	11	13	4	8
Litouwen	34	87	43	4.0	18	7	3	16	5
Malta	26	87	38	3.9	13	9	16	5	11
Monaco	25	87	35	2.5	28	10	8	12	5
Nederland	30	84	36	4.9	28	7	6	7	4
Noorwegen	19	66	40	5.9	6	3	7	4	4
Polen	21	78	31	3.9	16	7	6	18	5
Portugal	19	79	26	..	13	6	4	6	3
Roemenië	25	74	26	2.5	4	3	4	4	4
Rusland	35	77	40	2.8	19	5	7	2	4
Slowakije	37	88	50	4.2	32	9	13	5	12
Slovenië	29	87	43	4.5	22	8	16	5	4
Zweden	21	71	37	5.2	7	4	9	7	7
Zwitserland	29	85	41	3.9	33	7	9	8	6
Oekraïne	31	83	32	2.8	14	4	3	4	1
Verenigd Koninkrijk	22	88	57	6.2	29	9	9	2	7
Gemiddelde (ongewogen)	29	82	39	4.2	19	7	9	6	6
Denemarken ⁽⁴⁾	32	94	73	7.5	25	10	6	5	6

⁽¹⁾ 'Andere illegale drugs dan cannabis' zijn ecstasy, amfetaminen, LSD of andere hallucinogenen, crack, cocaïne en heroïne.

⁽²⁾ Te inhaleren drugs: '...(lijm, etc.) om high te worden'.

⁽³⁾ 'Om high te worden', behalve voor Cyprus ('om je anders te voelen') en Roemenië ('om je beter te voelen').

⁽⁴⁾ Denemarken: beperkte vergelijkbaarheid

De meeste alcoholgerelateerde problemen zijn gebruikelijker bij jongens. Dit is het duidelijkst in geval van 'vechtpartijen' en 'problemen met de politie'. Voor sommige problemen is het gemiddelde echter ongeveer gelijk en voor één probleem ('ernstige problemen met vrienden') is het zelfs iets hoger bij meisjes.

Illegale drugs

Een derde van de scholieren in de ESPAD-landen meent dat cannabis gemakkelijk verkrijgbaar is. Jongens achten cannabis iets gemakkelijker verkrijgbaar dan meisjes, maar het seksverschil is tamelijk klein. Amfetaminen en ecstasy worden niet zo gemakkelijk verkrijgbaar geacht als cannabis.

Volgens de enquête van 2007 heeft gemiddeld 23 % van de jongens en 17 % van de meisjes ten minste één keer in hun leven illegale drugs gebruikt. Onder 'illegale drug' wordt verstaan: cannabis, amfetaminen, cocaïne, crack, ecstasy, lsd en heroïne. De landen vertonen grote onderlinge verschillen in de vermeldingen van drugsgebruik. In Tsjechië geeft bijna de helft (46 %) van de scholieren te kennen deze wel eens gebruikt te hebben en dit geldt ook voor betrekkelijk veel scholieren (ongeveer een derde) in Frankrijk, het eiland Man, Slowakije en Zwitserland. In Cyprus, de Faeröer, Noorwegen en Roemenië zegt maar 6 % illegale drugs te hebben gebruikt. Lagere prevalentiepercentages zijn vooral te vinden in de Noord-Europese landen en in Oost-Europa.

Bij verreweg de meeste scholieren die illegale drugs hebben gebruikt, ging het om cannabis. Van de scholieren gaf 19 % aan wel eens cannabis te hebben gebruikt, terwijl 7 % een of meer van de andere drugs uit de lijst had gebruikt. Ecstasy, cocaïne en amfetaminen staan op een gedeelte tweede plaats (elk 3 %) en lsd, crack en heroïne (1-2 %) worden minder vaak genoemd. Bulgarije, Estland, het eiland Man, Letland en Slowakije zijn in 2007 de top 5-landen wat betreft het 'ooit'-gebruik van ecstasy (prevalentiepercentages rond 6-7 %).

Andere drugs waarnaar wordt gevraagd, maar die niet in de lijst van illegale drugs zijn opgenomen, zijn paddo's, ghb en anabole steroïden. Het 'ooit'-gebruik van paddo's werd door 3 % van de scholieren vermeld, terwijl ghb en steroïden door 1 % worden genoemd, wat net zoveel is als de vermeldingen van ervaringen met intraveneuze drugs.

Aangezien cannabis de meest gebruikte illegale drug is, is het goed om wat meer aandacht aan dit middel te besteden. Van alle scholieren zegt 14 % in de laatste 12 maanden cannabis te hebben gebruikt, terwijl gebruik in de laatste 30 dagen door 9 % van

de jongens en 6 % van de meisjes wordt genoemd (7 % gemiddeld). In de twee landen met de hoogste prevalentie (Tsjechië en het eiland Man) vermeldde een op de zes scholieren cannabisgebruik in de laatste 30 dagen, wat wijst op een regelmatig cannabisgebruik in die landen. In Armenië, de Faeröer, Finland, Noorwegen, Roemenië en Zweden werd een dergelijk recent gebruik slechts door 1-2 % genoemd. Landen met een hoge prevalentie zijn vooral in West-Europa te vinden.

In de meeste landen, maar niet in alle, zijn er meer jongens dan meisjes die in de laatste 30 dagen cannabis hebben gebruikt. Dit is vooral het geval in landen met een hoge prevalentie. In landen waar veel scholieren aangeven in de laatste 30 dagen cannabis te hebben gebruikt, bevinden zich vaak ook veel scholieren die zeggen dat ze wel in de gelegenheid zijn geweest om cannabis te proberen, maar dit niet hebben gedaan.

Door de betrekkelijk hoge prevalentiepercentages van cannabisgebruik onder jongeren in Europa kan men zich afvragen welke mogelijk negatieve gevolgen dit heeft voor het individu en de samenleving. Door een analyse aan de hand van de optionele CAST-module (CAST: Cannabis Abuse Screening Test) is in de 17 ESPAD-landen die dergelijke gegevens hebben verstrekt, het risico van aan cannabis gerelateerde problemen geschat. In het algemeen werd een op de zeven 'cannabisgebruikers in het afgelopen jaar' (14 %) aangemerkt als iemand die een groot risico loopt om aan cannabis gerelateerde problemen te krijgen en de gemiddelde prevalentie van gebruikers met een hoog risico in alle landen was 2 %. Er werden verschillen in het risico van schade als gevolg van cannabisgebruik gevonden die specifiek waren voor bepaalde landen. Voorts komt het percentage van gebruikers met een hoog risico in een populatie overeen met de prevalentiepercentages van cannabisgebruik in het betreffende land. Met andere woorden, op het niveau van de populatie neemt de prevalentie van gebruikers met een hoog risico toe met de prevalentie van cannabisgebruik.

In de ESPAD-landen met vergelijkbare gegevens voor alle vier de enquêteronden gaf 12 % van de scholieren in 1995 aan ooit illegale drugs te hebben gebruikt en dit percentage steeg tot 21 % in 2003. De resultaten van 2007 laten echter zien dat de opwaartse trend in het gebruik van illegale drugs tot stilstand is gekomen, omdat in dit jaar nog maar 18 % van de scholieren melding maakt van deze ervaringen. Deze ontwikkeling is vrijwel gelijk voor beide geslachten en de percentages van meisjes zijn steeds ongeveer vijf procentpunten lager dan van jongens.

Hoewel er tussen 2003 en 2007 in het algemeen een dalende trend is, is in een paar landen in 2007 een stijging te zien. In Estland en Slowakije zijn er tussen alle vier de meetpunten (1995-2007) voortdurend stijgingen te zien, terwijl Tsjechië, Litouwen en Malta ook een algemene opwaartse trend vertonen voor die periode in zijn geheel genomen.

Een constante daling is in geen enkel land te zien, maar als we naar de gehele periode kijken, is er in Ierland en het Verenigd Koninkrijk een aanzienlijke daling in het gebruik van illegale drugs (ongeveer 14 procentpunten lager), terwijl het ook in de Faeröer licht daalt (6 procentpunten lager tussen 1995 en 2007). Hierbij kan worden opgemerkt dat Estland en het Verenigd Koninkrijk in 2007 hetzelfde prevalentieniveau hebben (ongeveer 28 %), maar dat dit niveau vanuit tegengestelde richtingen is bereikt. In het geval van Estland (8 % in 1995) gaat het om een stijging en in het geval van het Verenigd Koninkrijk (was 42 %) gaat het om een daling.

Omdat er op landelijk niveau een hoge covariantie bestaat tussen het gebruik van illegale drugs en cannabisgebruik, is de ontwikkeling van 'ooit'-gebruik van cannabis uiteraard min of meer gelijk aan wat er met betrekking tot alle bovenstaande illegale drugs is beschreven. Jongens vertonen iets hogere cijfers op het gebied van betrekkelijk recent cannabisgebruik en dit sekseverschil verandert niet in de periode in kwestie.

De algemene indruk is dat de stijging van het gebruik van illegale drugs die tussen 1995 en 2003 in de ESPAD-landen is waargenomen, ten minste tot stilstand is gekomen. Misschien is er zelfs sprake van een daling, vooral gezien het feit dat er tussen 2003 en 2007 in geen enkel land een stijging van het recent gebruik van cannabis is geweest.

Overige middelen

'Ooit'-gebruik van tranquillizers of sedativa zonder recept komt het meest voor in Polen, Litouwen, Frankrijk en Monaco, waar ca. 15 % van de scholieren in de enquête van 2007 aangaf deze middelen te gebruiken. Het 'ooit'-gebruik van deze middelen ligt het laagst bij scholieren uit Armenië, Oostenrijk, Rusland en het Verenigd Koninkrijk (0-2 %). Gemiddeld ligt het aantal meisjes dat deze drugs zonder recept gebruikt iets hoger dan het aantal jongens (8 % versus 5 %). In de acht landen waar het gebruik het hoogst ligt, is het aantal meisjes tweemaal zo groot als het aantal jongens. In ongeveer de helft van de landen ligt het gebruik bij meisjes even hoog als bij jongens. De algemene trend is redelijk stabiel tussen 1995 en 2007. Dit geldt zowel voor jongens en meisjes afzonderlijk als voor de landen afzonderlijk.

In 2007 gaf gemiddeld 6 % aan alcohol te hebben gebruikt in combinatie met pillen ('medicijnen') om high te worden. Hierbij was het aantal meisjes iets hoger dan het aantal jongens (8 % versus 5 %). Deze variabele komt in een aantal opzichten overeen met de bovengenoemde variabele voor het gebruik van farmaceutische drugs. Ten eerste is het percentage scholieren dat aangeeft ooit gebruikt te hebben bij deze twee variabelen ongeveer even groot. Ten tweede is dit gedrag redelijk stabiel over een langere periode, althans gemiddeld in de landen waarvan gegevens beschikbaar zijn voor alle vier enquêterondes (met uitzondering van stijgende trends in Tsjechië en Slowakije en dalende trends in Finland, Zweden en het Verenigd Koninkrijk). Ten derde en laatste is dit een van de weinige variabelen waarbij het gebruik bij meisjes over een langere periode constant hoger ligt dan bij jongens. In de periode 1995-2007 ligt het aantal meisjes ca. vier procentpunten boven het aantal jongens. Het 'ooit'-gebruik van alcohol in combinatie met pillen is in 2007 het hoogst in Tsjechië (18 %) en bijzonder laag in Armenië en de Oekraïne (1 %).

Het 'ooit'-gebruik van te inhaleren drugs ligt in 2007 het hoogst bij scholieren afkomstig van het eiland Man, van Malta en uit Slovenië (16 %). In Bulgarije, Litouwen en de Oekraïne gaf slechts 3 % aan deze stoffen te gebruiken. Het gemiddelde 'ooit'-gebruik van te inhaleren drugs in alle ESPAD-landen is 9 % en er zijn globaal gezien geen verschillen tussen mannelijke en vrouwelijke gebruikers. In de verschillende landen zijn de percentages voor gebruik in de laatste 12 maanden en in de laatste 30 dagen redelijk in lijn met het percentage 'ooit'-gebruik. Er is geen typisch geografisch patroon geconstateerd; de hoogste percentages van het gebruik van te inhaleren drugs komen uit verschillende delen van Europa. De cijfers van het 'ooit'-gebruik zijn relatief stabiel in de periode 1995-2007 in de landen waarvan gegevens van alle vier enquêterondes beschikbaar zijn. De sterkste dalingen zijn waargenomen in Litouwen en het Verenigd Koninkrijk (een daling van ca. 12 procentpunten) en een tegengestelde ontwikkeling is gesignaleerd in Finland en Slowakije (stijging van 6 procentpunten).

Slotopmerkingen

Het is algemeen bekend dat er op individueel niveau vaak een verband bestaat tussen het gebruik van verschillende middelen. De cijfers van 2007 laten duidelijke verbanden zien tussen het gebruik van verschillende middelen op landenniveau. Er kan worden geconcludeerd dat in landen waar veel scholieren recente ('in de laatste 30 dagen') alcoholconsumptie en dronkenschap melden, meer

scholieren illegale drugs, te inhaleren drugs en alcohol in combinatie met pillen hebben gebruikt, en vice versa. Het gebruik van tranquillizers of sedativa zonder recept laat echter op landenniveau geen verbanden zien met het gebruik van de zojuist genoemde middelen.

Er zijn negen hoofdvariabelen geselecteerd om een overzicht te geven van de resultaten van 2007 per land: consumptie van alcoholhoudende dranken in de laatste 12 maanden, dronkenschap in de laatste 12 maanden, geconsumeerd alcoholvolume (100 % alcohol) op de laatste dag waarop is gedronken, roken van sigaretten in de laatste 30 dagen, 'ooit'-gebruik van marihuana of hasjiesj (cannabis), 'ooit'-gebruik van andere illegale drugs dan cannabis, 'ooit'-gebruik van te inhaleren drugs, 'ooit'-gebruik van tranquillizers of sedativa zonder recept en 'ooit'-gebruik van alcohol in combinatie met pillen om high te worden.

De prevalentiepercentages van individuele landen voor de hoofdvariabelen zijn vergeleken met de gemiddelden van alle landen. De landen die voor de meeste hoofdvariabelen boven of rond het gemiddelde scores, zijn Oostenrijk, Tsjechië, Denemarken (beperkte vergelijkbaarheid), Duitsland (7 deelstaten), het eiland Man, Slowakije en het Verenigd Koninkrijk. De landen waarvan de resultaten meestal onder of rond het gemiddelde liggen, zijn Armenië, Cyprus, Griekenland, IJsland, Portugal en Roemenië. De Faeröer kunnen ook tot deze groep worden gerekend, hoewel voor twee van de variabelen onvoldoende informatie beschikbaar is.

Twee landen die geografisch gezien ver uit elkaar liggen, Armenië en het eiland Man, liggen wat betreft het gebruik van verdovende middelen het verst uit elkaar. Als we alle hoofdvariabelen met elkaar vergelijken, zien we dat de niveaus van Armeense scholieren ruim onder het gemiddelde liggen, terwijl de scholieren van het eiland Man bij zeven van de negen hoofdvariabelen ruim boven het gemiddelde scores. Zo is bijvoorbeeld het aantal scholieren dat in de laatste 12 maanden dronken is geweest, ooit cannabis heeft gebruikt of ooit andere illegale drugs dan cannabis heeft gebruikt op het eiland Man ongeveer tien keer zo groot als in Armenië.

Vijf van de zeven landen die hoog scoren bij de hoofdvariabelen grenzen aan elkaar en liggen relatief centraal in Europa. De andere twee, het eiland Man en het Verenigd Koninkrijk, grenzen aan elkaar en liggen niet op al te grote afstand van de andere landen met een hoge prevalentie. Hierboven werden zes landen (of zeven met de Faeröer erbij) genoemd waarvan de prevalentiepercentages van de hoofdvariabelen laag liggen. Deze landen liggen

niet dicht bij elkaar. Integendeel, ze liggen juist op relatief grote afstand van elkaar in verschillende delen van Europa. Met uitzondering van Roemenië liggen de landen met een lage prevalentie aan de grenzen van het Europese continent.

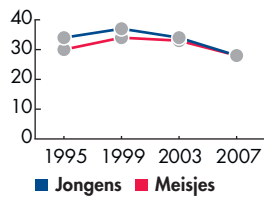
De algemene trends van het gebruik van verdovende middelen voor alle landen met gegevens van alle vier de enquêterondes variëren afhankelijk van de variabele in lichte mate. Het roken van sigaretten in de laatste 30 dagen is gedurende de hele periode afgenomen. Het verschil tussen jongens en meisjes bedroeg in 1995 4 procentpunten, maar dit geringe verschil is in 2007 geheel verdwenen. Aan de opwaartse trend tussen 1995 en 2003 in het 'ooit'-gebruik van illegale drugs, hoofdzakelijk cannabis, is een einde gekomen: het cijfer van 2007 ligt 3 procentpunten onder het cijfer van 2003. De alcoholconsumptie in de laatste 12 maanden, het 'ooit'-gebruik van tranquillizers of sedativa zonder recept, het 'ooit'-gebruik van alcohol in combinatie met pillen en het 'ooit'-gebruik van te inhaleren drugs zijn tussen de vier enquêterondes nauwelijks veranderd. Bij het gebruik van illegale drugs of de andere genoemde middelen zijn geen verschillen tussen jongens en meisjes zichtbaar.

Voor occasioneel zwaar alcoholgebruik is in de periode 1995-2007 echter een opwaartse trend waar te nemen (toename van 9 procentpunten). Dit kan voornamelijk worden verklaard met de toegenomen prevalentiepercentages bij meisjes in een aantal landen. De meeste variabelen voor het gebruik van verdovende middelen tonen recentelijk (2003-2007) gemiddeld een stabiele of licht neerwaartse trend, behalve voor occasioneel zwaar alcoholgebruik.

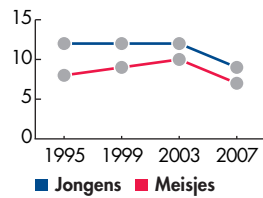
Kortom: de veranderingen op lange termijn in het gebruik van verdovende middelen onder geënquêteerde scholieren duiden op basis van de beschikbare gegevens over het algemeen op een verbeterde situatie, met uitzondering van het occasioneel zwaar alcoholgebruik, dat in de betreffende periode is toegenomen.

De trend van afzonderlijke landen kan echter afwijken van dit algemene beeld. Voor wat recente veranderingen betreft, geven scholieren in België (Vlaanderen), IJsland, Ierland, Zwitserland en het Verenigd Koninkrijk bij de meeste variabelen vaak aan dat hun gebruik is afgenomen. Landen waar het gebruik recentelijk is toegenomen zijn Letland en Slowakije. Een meer gevarieerde ontwikkeling is waar te nemen in Frankrijk, Portugal en Slovenië, waar de alcoholvariabelen een opwaartse trend laten zien, terwijl het gebruik van andere middelen, zoals illegale drugs, afneemt. Een tegengestelde

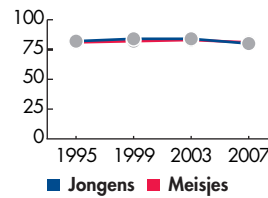
Overzichtsfiguur. Trends in 16 metingen van gebruik van verdovende middelen, per geslacht. 1995–2007. Gemiddelde percentages voor de 17 à 20 landen die voor elke variabele trendgegevens beschikbaar stellen.

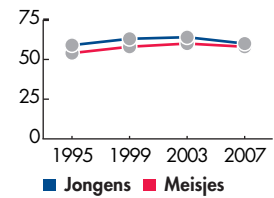
Sigarettenconsumptie laatste 30 dagen per geslacht. 1995–2007. Percentages. Gemiddelden voor 20 landen.

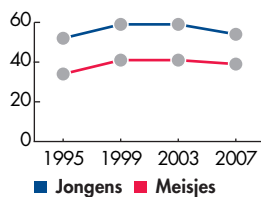
Dagelijkse sigarettenconsumptie op 13-jarige leeftijd of jonger per geslacht. 1995–2007. Percentages. Gemiddelden voor 20 landen.

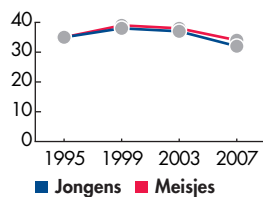
Alcoholconsumptie laatste 12 maanden per geslacht. 1995–2007. Percentages. Gemiddelden voor 19 landen.

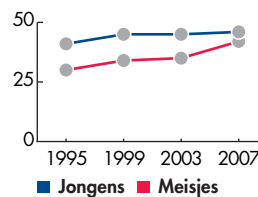
Alcoholconsumptie laatste 30 dagen per geslacht. 1995–2007. Percentages. Gemiddelden voor 19 landen.

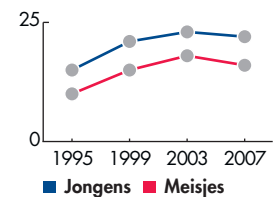
Bierconsumptie laatste 30 dagen per geslacht. 1995–2007. Percentages. Gemiddelden voor 20 landen.

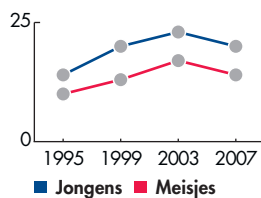
Wijnconsumptie laatste 30 dagen per geslacht. 1995–2007. Percentages. Gemiddelden voor 20 landen.

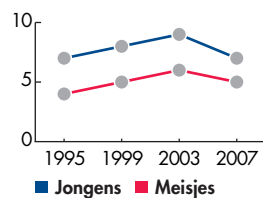
Minimaal vijf glazen bij één gelegenheid laatste 30 dagen per geslacht. 1995–2007. Percentages. Gemiddelden voor 17 landen.

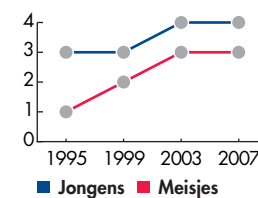
'Ooit'-gebruik van illegale drugs per geslacht. 1995–2007. Percentages. Gemiddelden voor 20 landen.

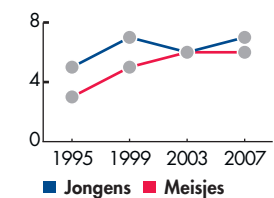
'Ooit'-gebruik van marihuana of hasjes per geslacht. 1995–2007. Percentages. Gemiddelden voor 20 landen.

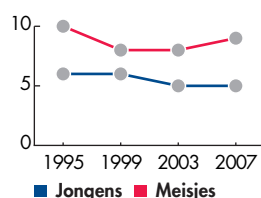
Gebruik van marihuana of hasjes laatste 30 dagen per geslacht. 1995–2007. Percentages. Gemiddelden voor 19 landen.

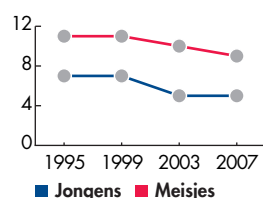
Gebruik van cannabis op 13-jarige leeftijd of jonger per geslacht. 1995–2007. Percentages. Gemiddelden voor 19 landen.

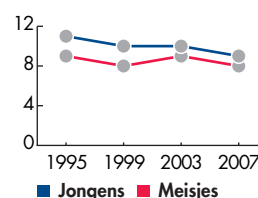
'Ooit'-gebruik van andere illegale drugs dan marihuana of hasjes per geslacht. 1995–2007. Percentages. Gemiddelden voor 20 landen.

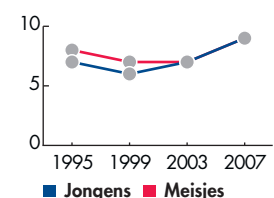
'Ooit'-gebruik van tranquillizers of sedativa zonder doktersrecept per geslacht. 1995–2007. Percentages. Gemiddelden voor 20 landen.

'Ooit'-gebruik van alcohol in combinatie met pillen per geslacht. 1995–2007. Percentages. Gemiddelden voor 17 landen.

'Ooit'-gebruik van te inhaleren drugs per geslacht. 1995–2007. Percentages. Gemiddelden voor 18 landen.

Ervaring met stoppen met roken of afkicken van te inhaleren drugs, tranquillizers of sedativa en illegale drugs. 1995–2007. Percentages. Gemiddelden voor 17 landen.

situatie is zichtbaar in Litouwen en Rusland (Moskou), waar de consumptie van alcohol en sigaretten daalt en tegelijkertijd het gebruik van illegale drugs toeneemt.

Verder kunnen ook enkele langetermijntrends in afzonderlijke landen worden genoemd. In het Verenigd Koninkrijk zijn bijvoorbeeld de meeste variabelen voor het gebruik van verdovende middelen helemaal niet toegenomen in alle vier enquêtes. Voor de meeste variabelen is het gebruik bij Britse scholieren feitelijk afgenomen of hooguit stabiel gebleven. Andere landen waar de situatie over het algemeen ten minste stabiel is gebleven en veel variabelen gedurende de periode zijn gedaald, zijn Finland, IJsland, Ierland en Zweden.

Landen die op lange termijn eerder een opwaartse dan een neerwaartse trend laten zien, zijn Tsjechië en Slowakije. Dit is tot op zekere hoogte ook van toepassing voor Estland en Litouwen, hoewel de cijfers van de laatste enquêteronde in 2007 meer op een gestabiliseerde situatie wijzen (maar niet op een terugkeer van de lage niveaus van de jaren negentig). De landen waar het gebruik van verdovende middelen op lange termijn daalt, liggen in de meeste gevallen in West-Europa en de landen waar het gebruik toeneemt, liggen overwegend in Oost-Europa. Dit geldt met name voor de recente stijgingen tussen 2003 en 2007.

Samenvattend kan worden gezegd dat de trendontwikkeling gedurende de 12 jaar van het ESPAD-project erop duidt dat in de meeste landen steeds minder wordt gerookt. De situatie van de consumptie van alcohol in de laatste 12 maanden en

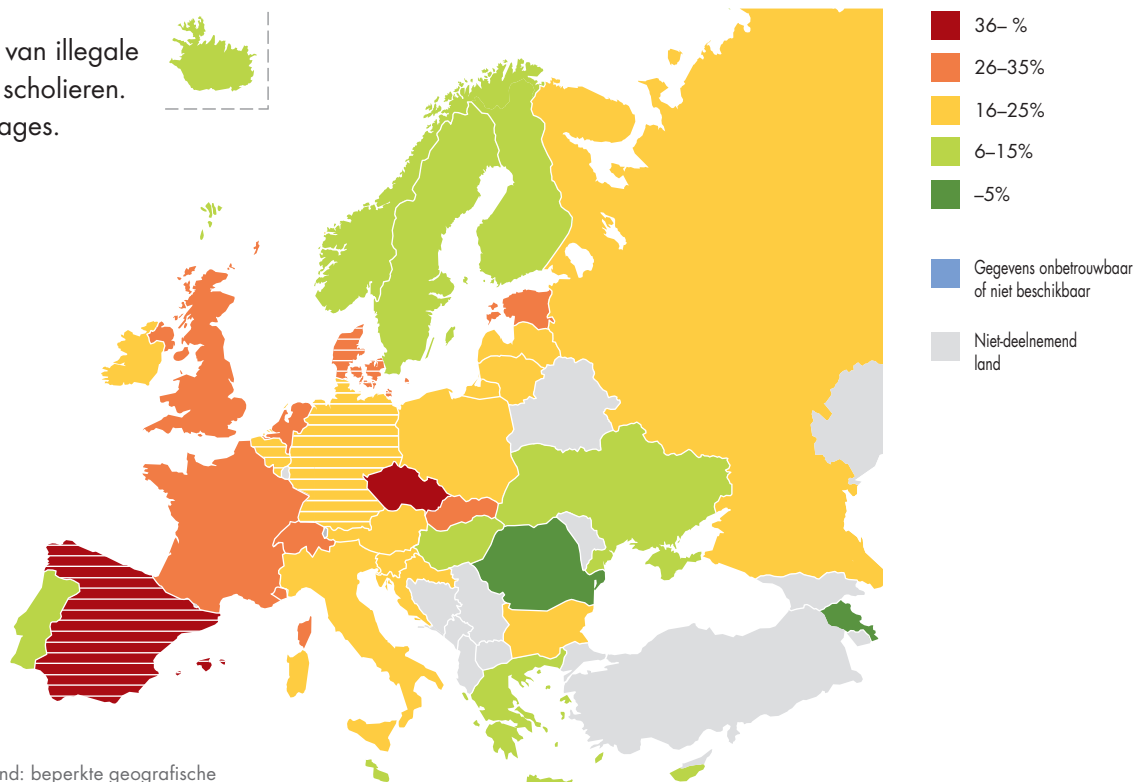
de laatste 30 dagen is min of meer ongewijzigd gebleven. Aan de andere kant is een geringe, doch constante toename van occasioneel zwaar alcoholgebruik waar te nemen. Het gebruik van illegale drugs betreft nog steeds voornamelijk cannabis. Vier van de zes landen die in 2003 de hoogste prevalentie voor cannabis hadden, laten in 2007 een daling zien en in geen enkel land is het recent gebruik (laatste 30 dagen) van cannabis toegenomen. De algemene indruk ten aanzien van het gebruik van illegale drugs is dat de opwaartse trend tussen 1995 en 2003 tot stilstand is gekomen en dat het gebruik in 2007 licht is afgenomen ten opzichte van 2003.

De vierde gegevensverzameling in het kader van ESPAD in 2007 heeft veel nieuwe en belangrijke informatie bijeengebracht over het gebruik van verdovende middelen door scholieren. Hoe meer gegevensverzamelingen in de toekomst zullen volgen, hoe duidelijker de trends in kaart kunnen worden gebracht. We kijken alvast uit naar de volgende enquête, waaruit zal blijken of de gewijzigde trend van het gebruik van illegale drugs en de daling van de consumptie van sigaretten zal doorzetten en of het occasioneel zwaar alcoholgebruik verder zal toenemen. De volgende gegevensverzameling zal niet alleen om deze reden interessant zijn, maar ook omdat het de eerste vervolgenquête is voor de nieuwe landen (Armenië en Monaco) en voor de vijf nieuwe landen die hebben deelgenomen aan de extra gegevensverzameling in 2008. Wij hopen dat nog meer Europese landen zullen deelnemen aan de volgende enquête, naast de veertig landen die nu reeds deel uitmaken van het ESPAD-project.

Kerncijfers over drugsgebruik

Figuur 1a

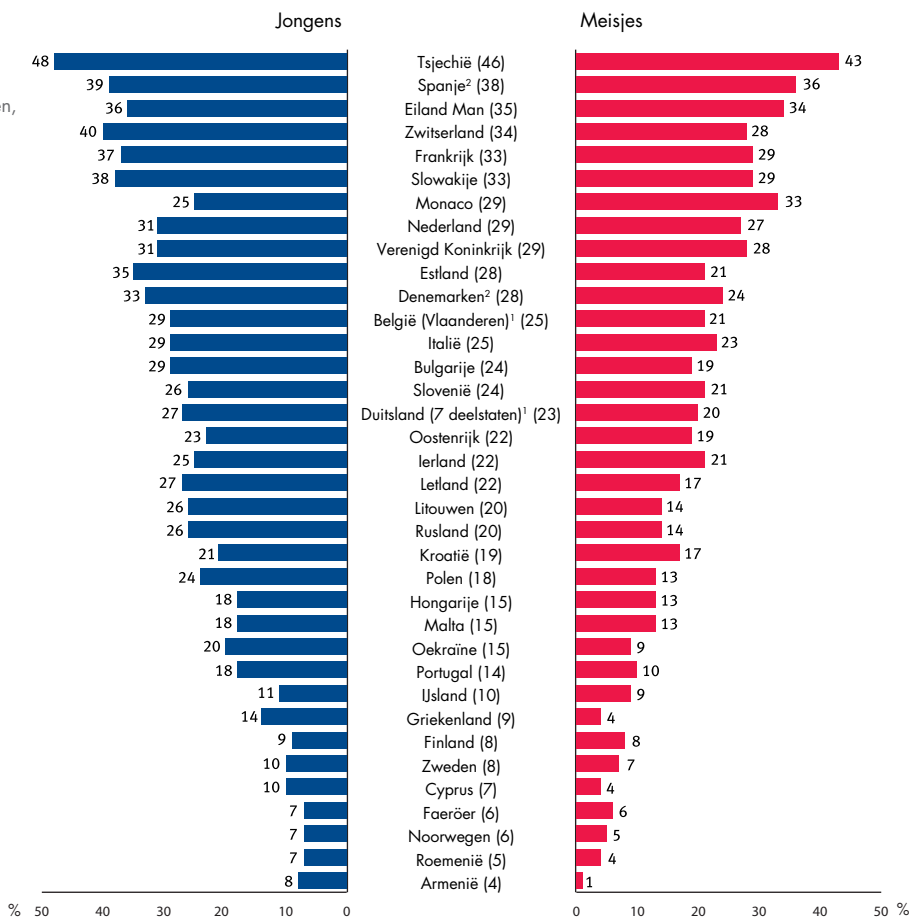
'Ooit'-gebruik van illegale drugs ^(a). Alle scholieren. 2007. Percentages.

(¹) België en Duitsland: beperkte geografische dekking.

(²) Denemarken en Spanje: beperkte vergelijkbaarheid.

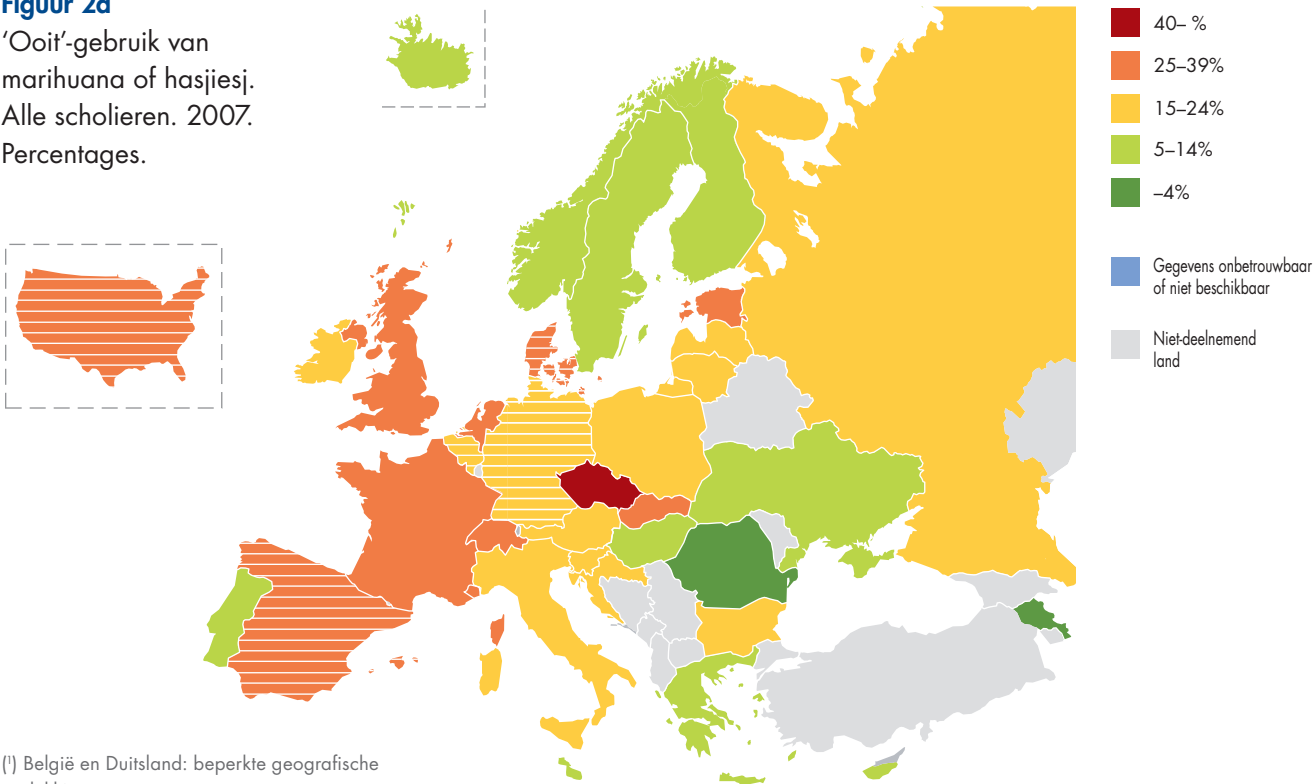
(^a) 'Illegale drugs' zijn cannabis, ecstasy, amfetaminen, LSD of andere hallucinogenen, crack, cocaïne en heroïne.

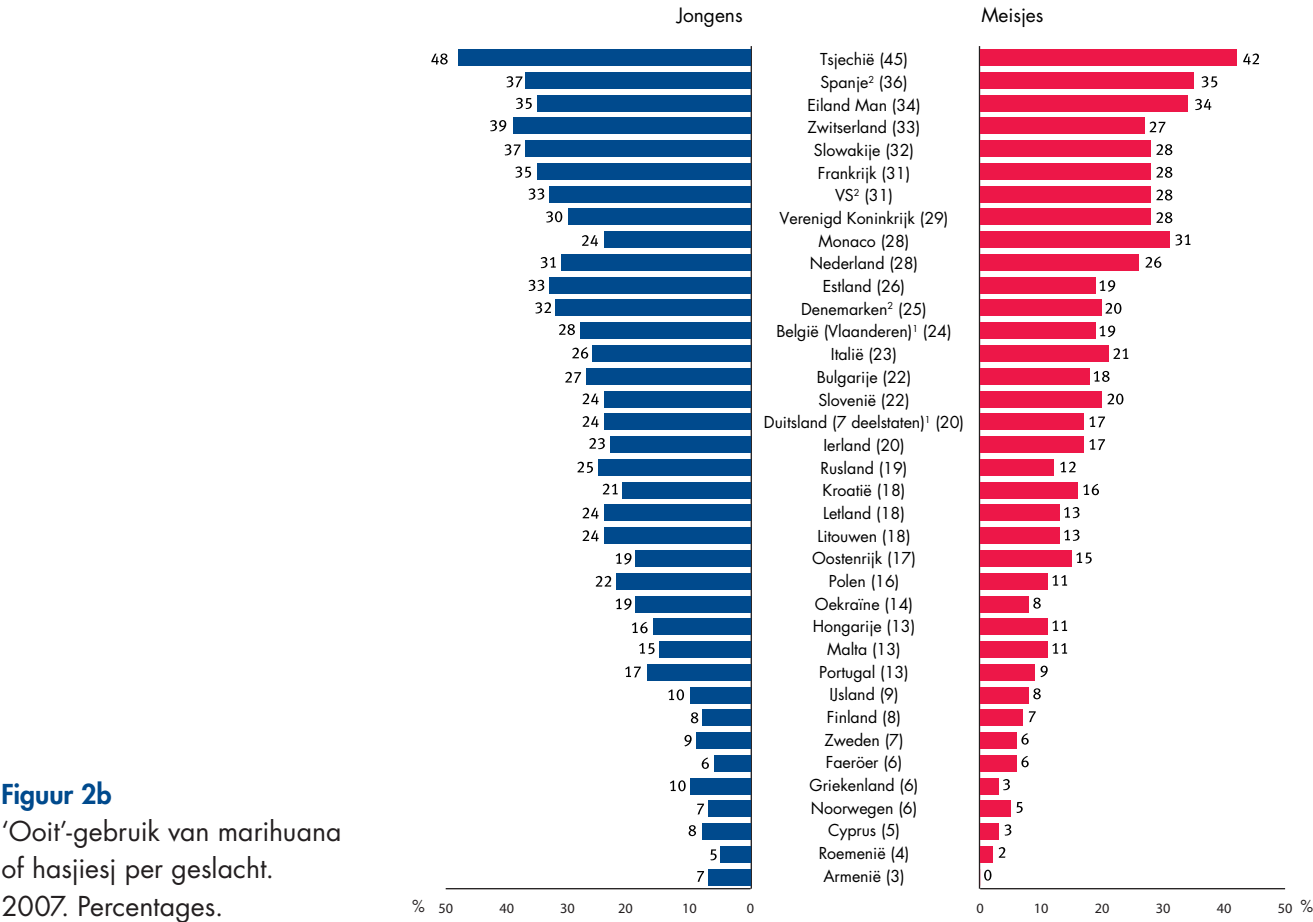
Figuur 1b

'Ooit'-gebruik van illegale drugs ^(a) per geslacht. 2007. Percentages.

Figuur 2a
'Ooit'-gebruik van
marihuana of hasjesj.
Alle scholieren. 2007.
Percentages.

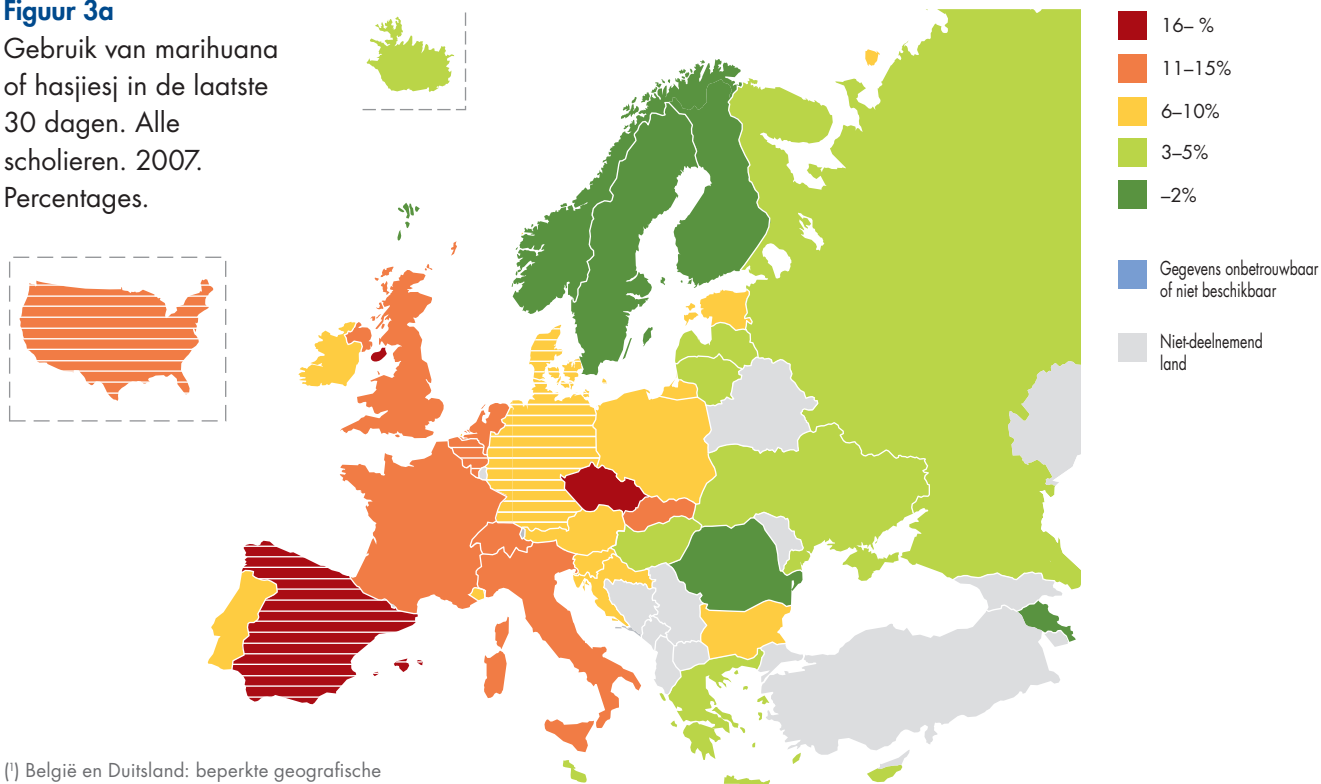
(¹) België en Duitsland: beperkte geografische dekking.
(²) Denemarken, Spanje en de VS: beperkte vergelijkbaarheid.

Figuur 2b
'Ooit'-gebruik van marihuana
of hasjesj per geslacht.
2007. Percentages.

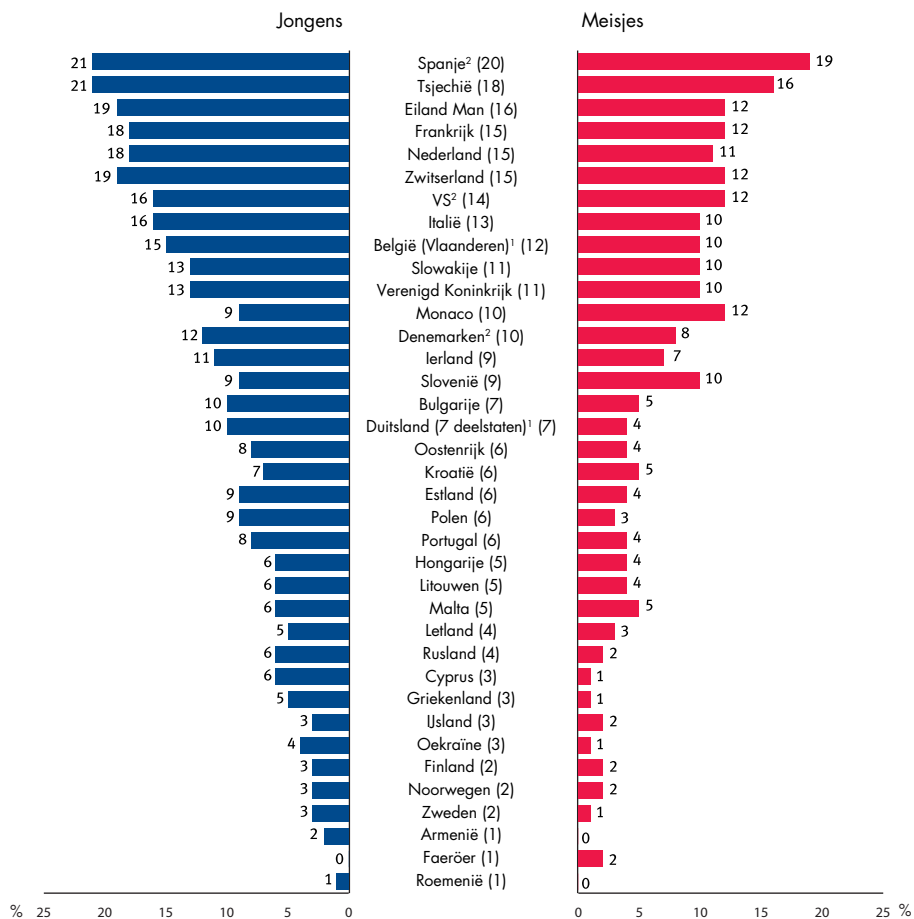
Figuur 3a

Gebruik van marihuana of hasjiesj in de laatste 30 dagen. Alle scholieren. 2007. Percentages.

(¹) België en Duitsland: beperkte geografische dekking.

(²) Denemarken, Spanje en de VS: beperkte vergelijkbaarheid.

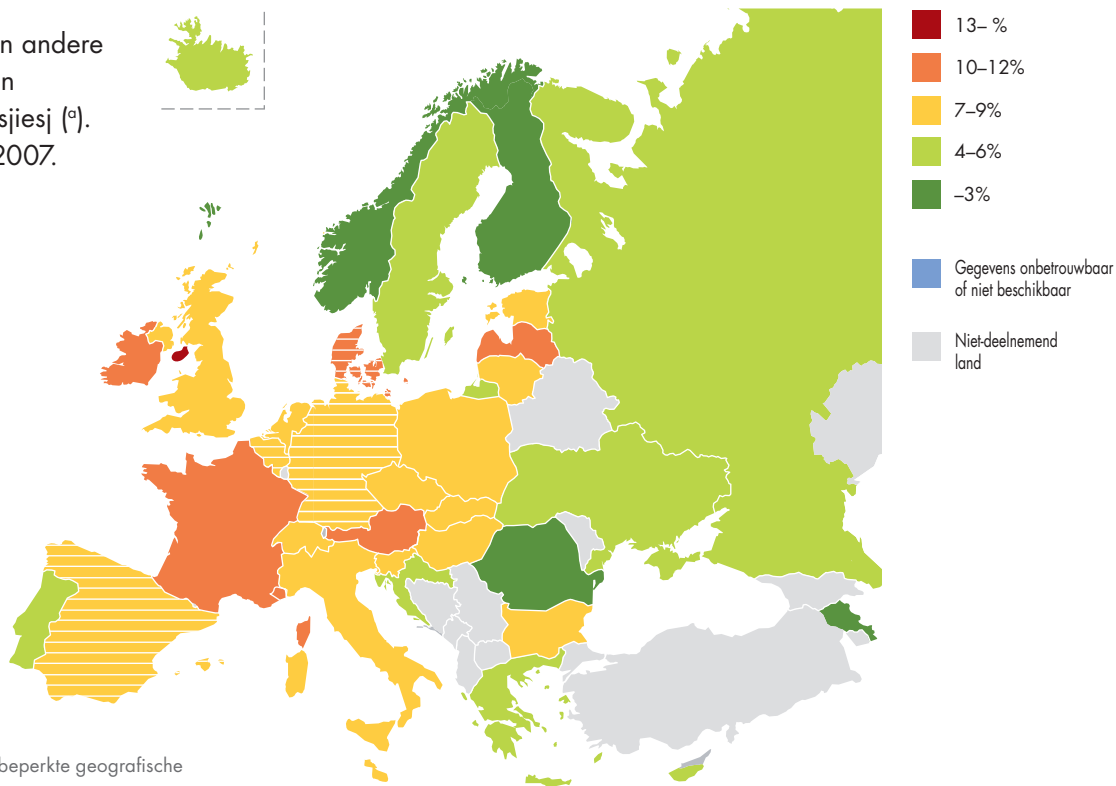

Figuur 3b

Gebruik van marihuana of hasjiesj in de laatste 30 dagen per geslacht. 2007. Percentages.

Figuur 4a

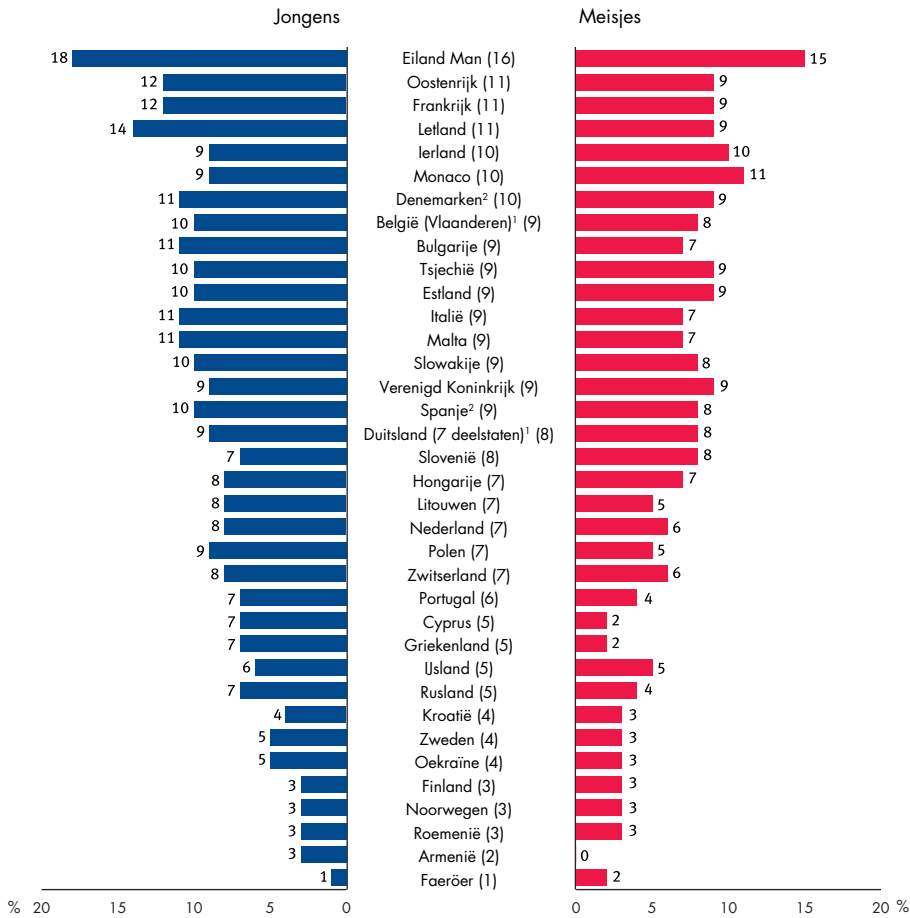
'Ooit'-gebruik van andere illegale drugs dan marihuana of hasjesj ^(a). Alle scholieren. 2007. Percentages.

(¹) België en Duitsland: beperkte geografische dekking.
(²) Denemarken en Spanje: beperkte vergelijkbaarheid.
(^a) 'Illegale drugs behalve cannabis' zijn ecstasy, amfetaminen, LSD of andere hallucinogenen, crack, cocaïne en heroïne.

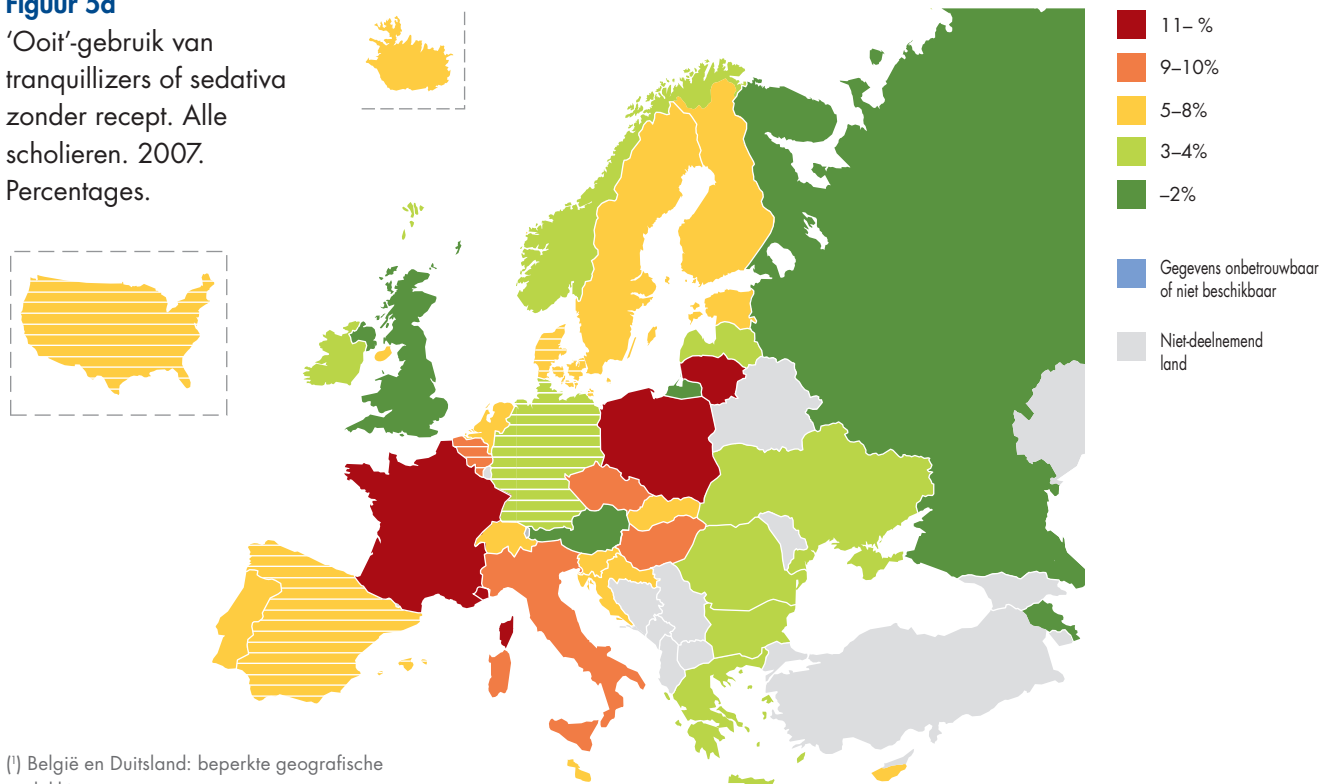
Figuur 4b

'Ooit'-gebruik van andere illegale drugs dan marihuana of hasjesj per geslacht ^(a). 2007. Percentages.

Figuur 5a

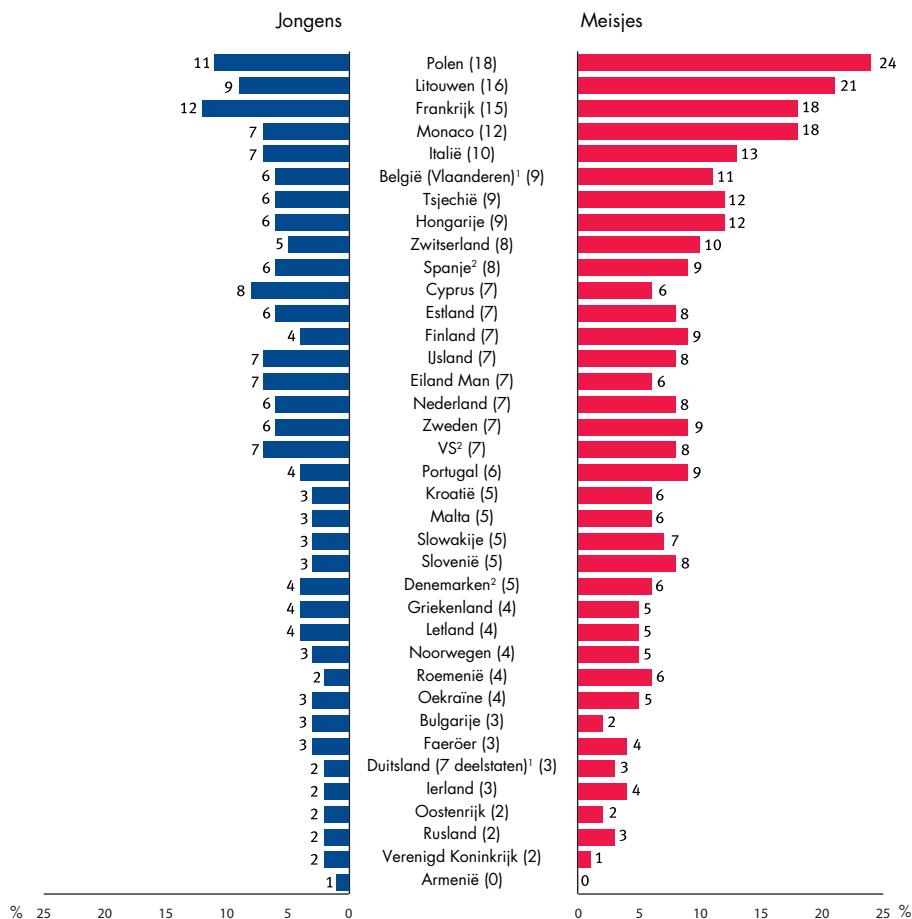
'Ooit'-gebruik van
tranquillizers of sedativa
zonder recept. Alle
scholieren. 2007.
Percentages.

(¹) België en Duitsland: beperkte geografische dekking.
(²) Denemarken, Spanje en de VS: beperkte vergelijkbaarheid.

Figuur 5b

'Ooit'-gebruik van
tranquillizers of sedativa
zonder recept, per geslacht.
2007. Percentages.

Europees Waarnemingscentrum voor drugs en drugsverslaving

Samenvatting — Het ESPAD-verslag van 2007

Luxemburg: Bureau voor officiële publicaties der Europese Gemeenschappen

2009 — 18 blz. — 21x29,7 cm

ISBN 978-92-9168-366-6

Over het EWDD en ESPAD

Het Europees Waarnemingscentrum voor Drugs en Drugsverslaving (EWDD) is een van de gedecentraliseerde agentschappen van de Europese Unie. Het in Lissabon gevestigde EWDD is in 1993 opgericht en fungeert als de centrale bron van velerlei informatie op het gebied van drugs en drugsverslaving in Europa.

Het EWDD verzamelt, analyseert en verspreidt feitelijke, objectieve, betrouwbare en vergelijkbare informatie over drugs en drugsverslaving. Op deze manier voorziet het EWDD zijn publiek van een gedocumenteerd beeld van het verschijnsel drugs in Europa.

De Europese studie naar de consumptie van alcohol en drugs op school (ESPAD) is een samenwerkingsproject van onafhankelijke onderzoeksteams in een veertigtal landen in Europa. Het is 's werelds grootste transnationale onderzoeksproject op het gebied van consumptie onder jongeren.

Het ESPAD-project kwam in 1993 tot stand op initiatief van de Zweedse Raad voor informatie over alcohol en drugs (CAN) en met de steun van de Pompidou-groep bij de Raad van Europa. De eerste gegevensverzameling vond in 1995 plaats in 26 landen. Het ESPAD-verslag van 2007 geeft de resultaten van de vierde gegevensverzamelingsactie in 35 landen in het jaar 2007.

Deze meertalige samenvatting is het resultaat van het samenwerkingskader van het EWDD en ESPAD. Samen streven wij naar een bredere toegang tot de informatie en expertise over alcohol- en drugsgebruik onder scholieren, die is ontwikkeld door het ESPAD-project en die de beschikbaarheid, kwaliteit en vergelijkbaarheid van schoolonderzoeksgegevens verbetert.

Publicatiebureau
Publications.europa.eu

ISBN 978-92-9168-366-6

9 789291 683666